



Miina Supinen

MANTTELI- MAA

WSOY

MIINA SUPINEN

Mantelimaa

Romaani



WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© MIINA SUPINEN JA WSOY 2015

ISBN 978-951-0-41302-9s

PAINETTU EU:ssa

*Hiljaa hiipii joukko varpahillaan
varpahillaan*

*varovasti hiipii alta sillan
alta sillan*

tip tap tip tap tipe tipe tip tap tip tip tap

1. OSA

*jossa esitellään tarinan henkilöt
ja kerrotaan mistä heidän kenkensä puristaa*

Iso tulitikkumies

KUKAAN EI KOSKAAN keksinyt nimittää Jonne J. Halkiota pieneksi tulitikkutyttöksi, vaikka juuri sellainen hän pohjimmiltaan oli: paleleva olento, joka katseli kylmissään ikkunan takana toisten jouluja ja haaveili niistä niin että tärisi.

Ulkoisesti Jonne J. Halkio oli pikemminkin suuri tulitikkumies. Hän oli muhkea, äänekäs ja touhukas – ja toisin kuin tulitikkutyttö, Jonne osasi tarttua tilaisuuteen ja tehdä bisnestä.

Hän oli toteuttanut unelmansa. Hänellä oli Mantelima.

Mantelima oli suuri sisähuvipuisto/ostoskeskus/yökerho/kylpylä-kompleksi, jossa vallitsi ikuinen joulu. Mantelimaassa soivat aina joululaulut ja tuoksui aina pipari. Valtava rakennus sijaitsi Länsi-Kyykkäällä, noin 50 kilometrin päässä Helsingistä pohjoiseen, keskellä peltoa.

Mantelima oli kuuluisa kahdesta syystä. Ensinnä siitä, että siellä on sadoittain mekaanisia tonttuja, poroja ja muita jouluisia koneolentoja. Ne kulkevat kiskoilla läpi Mantelimaan, tuntuvat lisääntyvän itsensä, putkahtavat kitisten lattian alta esiin, räpistelevät

käsiään ja sukeltavat jälleen näkymättömiin. Peltipäät kääntyvät 180 astetta, silmät pullahtavat päästä ja raajat heiluvat edestakaisin. *Hyvää joulua*, ne sanovat metalliäänillä. *Onko täällä kilttejä lapsia? Tontut vakoilee!*

Toinen poikkeuksellinen asia oli se, että Mantelimaassa oli seksiä. Joulunhan ei yleensä kuulu seksi, korkeintaan siivo ja lyhytkestoinen, porontaljalla ja takkatulen ääressä suoritettu aviollinen yhdyntä. Jeesuskin syntyi neitseestä. Tontuiksi pukeutuneet strip-parit... se on väärin!

Mantelimaassa oli laaja ja suosittu K-18-siipi nimeltä Rakkauden Manteli, jossa oli eroottisia esityksiä, seksipuoteja, klubeja ja yökerhoja, joissa liha hytkyi basson tahdissa ja glögimaustettu viina virtasi.

Kylpylän puolella oli uima-altaita, vesiliukumäkiä ja maailmankuulu Valkea Allas, suuri kuoppa täynnä pehmeää lunta. Varsinkin ulkomaalaiset turistit ihahtelivat sitä.

Joskus kävi niin, että joku amerikkalainen tuli Suomeen keskellä kesää ja ihmetteli missä kaikki lumi oli. Silloin hänet saattoi neuvoa hyvin mielin Mantelimaan kylpyläosastolle. Siellä turisti pääsi hyppäämään suoraan saunan kuumuudesta puuterimaisen lumeen. Tuntui erityisen ihanalta kun viehättävä allasemäntä tai -isäntä ojensi lasin kuumaa viiniä altaan reunalta. Siinä tunsu olevansa kirsikka sorbettijälkiruoassa.

Joulu on kuitenkin koko perheen juhla, joten aikuisten rietastellessa lapset viettivät aikaa lapsiparkissa. Sen nimi oli Pikkula, ja siellä oli 24 pomppulinnaa, osa jouluteemaisia. Pikkulassa lattian alta nousi toisinaan esiin mekaaninen poro, joka työnsi metallikie lensä ulos ja sisään, ulos ja sisään, välkäytti kuonoaan ja pelästytti pikkuiset järjiltään.

Tonttujen karamellipajassa valmistettiin yleisön silmien edessä Mantelimaan kuuluisaa toffeeta, jonka erikoisuus on erikoinen värimaailma: violettia, vaaleanpunaista ja sinistä psykedeelisesti sekaisin. Karkkipajan tontut olivat enimmäkseen laittomia siirtolaisia. He lauloivat joululauluja samalla kun hämmensivät valtavia karkkipatojaan.

Kylpylä, yökerhoalue ja Pikkula sijaitsivat kukin omassa siivessään. Niitä yhdisti suuri ostoskatu, jota reunustivat kaupat ja jonka keskellä olevista somista kojuista myytiin karkkitonttujen tekemiä tuotteita, joulukoristeita ja glögiä.

Kaiken keskellä oli Ikuisen Joulun Aukio, jossa Jonne J. Halkio piti monenlaisia esityksiä, arvontoja ja kilpailuja. Kun tarinamme alkaa, siellä on pienen kesämökin kokoinen piparkakkutalo, josta sai vapaasti käydä maistelemassa vaikkapa ikkunanpuitteita.

Jonne J. Halkion henkilökohtainen konttori oli Mantelimaan huipulla. Konttorista pääsi terassille,

josta aukesi näköala Ikuisen Joulun Aukiolle ja pitkän ostoskatua, suoraan ulko-ovelle asti. Siellä Jonne usein seisoj ja katseli, myhäili, mutisi, suunnitteli tulevaa, yritti pysyä mahdollisimman korkealla, mahdollisimman kaukana lattiasta. Koska lattian alla... Siellä oli mekaanisten olentojen koti, niiden salamyhkäiset käytävät ja synnyinluola, asioita joita Jonne ei halunnut ajatella.

Jonne J. Halkio hieroi valkoista partaansa (hän oli vasta nelissäkymmenissä mutta valkaissut partansa ammatillisista syistä) ja mietti imperiuminsa asioita. Lahjapuotien myynti laahasi viime vuodesta. Valkeasta Altaasta oli taas löytynyt ruumis. Anna-Maija Simola, allassiivooja. Lisäksi yksi hänen kirjanpitäjistään on ruvennut vähän liian omatoimiseksi. Niitä tavallisia johtajan huolia.

Mutta oikeastaan tämä tarina alkaa kylvystä: onnellisesta naisesta, joka lukee kirjaa vaahtokylvyssä aikaisin aamulla.

Syyispäiväntasauksen kylpy

OLI SYYSPÄIVÄNTASAU JA kello oli viittä vaille seitsemän aamulla. Molli Nieminen, lastenartisti, ammattiklovni ja entinen pop-prinsessa, lojui vaahtokylvyssä ja luki *Fifty Shades of Greytä*. Hänen tyttärensä

Lila tuli kylpyhuoneeseen kanankoipea järsien ja pulahhti seuraksi ammeeseen.

»Tuo koipi oli varattu päivälliseksi», Molli sanoi ja heitti pokkarin eteisen puolelle turvaan roiskeilta.

»Haittaako se?»

Lila oli pienikokoinen, vaalea ja herkästi huolestuva 8-vuotias, kaikin puolin äitinsä vastakohta.

»Ei haittaa, kulta. Syödään illalliseksi keittoa.»

»Tai jos tehdään niistä lopuista kanoista risottoa? En mä kuitenkaan kaikkea syö.»

»Se on ihan ookoo. Hyvä että sä olet itsenäinen. Syö vaan, muru.»

Molli kumartui kohti kanankoipea ja haukkasi palkan.

»Tänään on syyspäiväntasaus», Molli sanoi. »Aurinko on zeniitissä. Yö on tästä lähin päivää pidempi.»

Nuorempana Molli oli yrittänyt päihittää pohjoisen pimeyden. Hän oli urheillut enemmän, juonut vihreää teetä, ottanut kylmiä suihkuja, lisännyt äänenavausharjoituksia ja juhlimista, mutta nyt, täytettyään 40 vuotta, hän tiesi, että oli tärkeää levätä, rauhoittua ja aloittaa pimeät aamut vaahtokylvyllä.

Mollin mies, Keke, tuli kylpyhuoneeseen perheen kuopus sylissään. Rosa oli kietonut palleroiset jalkansa isän ympärille kuin koala.

Keke oli lähtökohtaisesti pitkä ja komea mies, mutta elämä oli painanut häneen merkkinsä. Silmäluomet

olivat turvoksissa, vatsa pullotti ylipainoisena ja tukka näytti heinäkasalta. Kodin ulkopuolella hän oli aina huolellisesti suittu. Vain Molli ja tytöt saivat nähdä hänet pörheässä luonnontilassaan.

»Huomenta», Keke sanoi. »Dekadenttia meininkiä. Heti aamusta elostellaan.»

»Miksi Lila saa dekadenttia ja mä en?» Rosa kysyi.

»Saat säkin.»

Keke nosti tytön ammeen yläpuolelle ja laski koh-ti vaahtoa. Rosa kirkui ja kipristi jalkojaan ylöspäin, mutta lämmin vesi lauhdutti hänet pian. Molli kietoi käsivarret Rosan vatsan ympärille. Lila antoi pikkusiskon haukata kanaa.

»Mun pitäisi mennä töihin», Keke sanoi. »Kauanko te aiotte polskia?»

»Mene alakerran suihkuun», Molli sanoi. »Keittiös-sä on kahvia.»

Kului tuskin vartti, kun Keke oli jälleen kylpyam-meen vieressä, nyt täysissä vaatteissa. Hän nosti tytöt pukuaan varoen ja kuivasi heidät Prinsessa Ruusunen-pyyhkeeseen.

»Juoskaa pukemaan. Mä heitän teidät jos te olette nopeita.»

Oli oikeastaan Mollin vuoro viedä Lila kouluun ja Rosa esikouluun.

»Kiitos», hän sanoi.

»No joo, sulla on ne kuvaukset.»

Keke ajoi parran peilin edessä ja levitti kasvoilleen ihohuokosia supistavaa aloe vera -voidetta. Molli katsele miestänsä vedestä käsin. Mollista oli mukava tarkkailla ihmisiä hommissaan, Kekeäkin, vaikka miehen jokainen ele oli tuttu. Keken kädet olivat neliömäiset ja tarkat. Hän levitti voidetta myös kaulalle.

Pariskunta kävi samalla läpi päivän tehtävälistaa. Lilalla oli tanssitunti, jonkun pitäisi käydä kaupassa, viikonloppuloma Tukholmassa pitäisi varata, Kekellä menisi ehkä pitkään Helsingin kaupungin jouluvalopalaverin kanssa, Mollin pitäisi muistaa vihdoinkin katsoa Wilma-viestejä.

»Eiköhän se ole suunnilleen siinä», Molli sanoi.

»Eiköhän.»

Keke asetti parranajovälineet peilipöydälle.

»Ai niin», hän sanoi, otti iPhoneen pesukoneen päältä ja sipaisi sen henkiin. »Mitä nämä on?»

Keke työnsi ruudun vaimonsa naaman eteen. Molli punastui ja vajosi syvemmälle veteen. Ruudulla näkyi kuva, joissa Molli oli avokaulaisessa pelleasussa ja fallisen muotoinen leluavaruusraketti kädessä. Kuvan yläpuolella oli teksti jossa luki »Clown fetish in the making... one... two... three... engage.»

»Ai toi. En mä oikein tiedä. Jotain nettipöllöilyä.»

»Mä en tiedä miten pitäisi suhtautua siihen, että mun lasteni äiti esiintyy joidenkin runkkareiden meisseissä.»

»Mieti miltä musta tuntuu! Mä en ole uskaltanut googlata itseäni vuosiin.»

»Mä luulin, että pervot jättäisi sut rauhaan, kun sä menit lastenohjelmiin.»

»Ei ne voi vastustaa mua.» Molli nosti toista kulmakarvaansa, katsoi Kekeä räpyttelevien silmäripsiensä takaa. Se oli viettelyn parodia mutta toimi myös oikeana viettelynä. Keke vilkaisi ovelle, väänsi sen lukkoon, riisui puvuntakin, kääri paidan hihat ylös ja työnsi kätensä vaahtoon. Kylpyvaahto oli muodostanut liukkaan pinnan vaimon iholle, se tuntui silkiltä.

»Myönnä, sä tykkäät niistä meemeistä», Molli sanoi.

»Tuleehan siitä kaikkea mieleen. Miten sulla voi olla näin isot tissit, mä en tajua.»

»Mä olen niin läski.»

»Pakko mun on se myöntää. Vaikka sä olet sata vuotta vanha ja mun vaimo, niin sä olet vaan ihana. Kaikki on sitä mieltä.»

Molli ei ollut enää vuosiin ollut bikinikunnossa, mutta Keke oli tällainen. Keken mielestä Molli oli aina vain kaunis. Tai ehkä mies oli kohtelias.

»Mä voin laittaa illalla pellepuvun, kun tytöt nukkuu. Mut nyt sun pitää mennä tai te myöhästyte.»

Keken katsoi tyhjyyteen. Hänen silmiinsä oli nousut utuinen toljotus.

»Ala painua.»

»No ni, asialinja», Keke sanoi, rullasi hihat alas ja puki takin päälleen. »Muista ne Wilma-viestit, jookko?»

»Moi kulta.»

Molli painui veden alle. Hiukset kiemurtelivat kuin vesikasvit. Lämpö tunkeutui korviin. Molli oli merenneito. Tai merenrouva.

Onnellinen Felix

MANTELIMAAN NÄKÖALAJUNA OLI Felix Kantolan lempipaikka. Tasainen nytkytys sai hänen ajatuksensa liikkeelle. Tänään hänellä oli paljon ajateltavaa.

Konetonttu nousi kiskojen viereltä ylös, iski silmää ja nosti hattuaan. Mekaaniset tontut olivat aluksi pelästyttäneet Felixin tuon tuosta mutta eivät enää – hän oli työskennellyt Mantelimaassa jo monta kuukautta.

Nyt koneolennot pitivät hänet vain vireänä ja valppaana. Felix ei halunnut, että ne pääsisivät yllättämään, joten hän kiinnitti katseensa aina etukäteen paikkaan, josta tiesi sellaisen voivan putkahtaa esille. Niitä ilmestyi esille ostoskadun lattiasta, seiniltä ja terasseilta. Jos hän ehtisi tarkkailla niitä oikein pitkään, hän voisi ehkä oppia niiden aikataulut.

Näköalajunan kyydistä näki koko rakennuksen, tai niin Felix siinä vaiheessa vielä kuvitteli. Todellisuudessa Mantelimaa oli kuin mänty tuulisella kalliolla.

Sen juuret olivat suuremmat kuin maanpäällinen osa. Myöhemmin, kun Felix heräilisi aamuöisin tuijottelemaan pimeyteen, hän ajattelisi, että Mantelimaa oli suuri sienirihmasto ja lentokonehallin kokoinen talo siinä vain vähäinen pullistuma.

Juna vihelsi. Liukuportaat rullasivat ylös ja alas. Ihmiset kuvasivat, tekivät ostoksia ja maleksivat kojuilla. Tonttuasuiset asiakaspalvelijat puikkelehtivat asiakkaiden seassa. Jonglööri pudotti pallon. Toffeekojuun myyjä kaatoi hennon violetteja karamellineliöitä kaukaloon.

»Kuulitko sä siitä allassiivoojasta?» junan kuljettaja kysyi. Kuskilla oli mustat silmät ja haukkamaiset piirteet. Tonttulakki sopi hänelle erityisen huonosti.

Felix pudisti päätään. Kuski aloitti tarinan kylpyläosastolta löytyneestä ruumiista. Sinertävä kalmo oli löytynyt aamulla. Kaatuneesta lasista valunut punaviiniglögi oli värjännyt lumen, ja ensin sitä oli luultu vereksi.

»Antipukki otti taas omansa», kuljettaja päätti tarinansa. »Vaikka normaalina alkoholimyrkytyksenä sitä tietysti tutkitaan.»

Felix päästi epämääräisen myöntävän äännähdyksen. Mantelimaa oli täynnä juoruja ja outoja tarinoita. Ruumiita tuli kieltämättä varsin paljon, mutta kuolinsyyt olivat aivan luonnollisia. Ne johtuivat liiasta juhlimisesta, mässäilystä ja heiveröisistä turvatoimista.

Felix oli syntynyt Länsi-Kyykkäällä. Hän oli kuullut koko ikänsä urbaaneja legendoja Antipukista, joka teki milloin mitäkin ikävää; söi vauvoja, tanssi haudoilla ja pilasi perunalaatikat.

Vaikka ei se todellisuudessa sillä tavalla mennyt. Felix oli selvittänyt asian 14-vuotiaana tutkimalla kansalliskirjastossa vanhoja iltapäivälehtiä ja Alibeja.

Totuus oli ollut tavallaan pahempi kuin verisimmäkään Antipukki-jutut, nimittäin Felixille itselleen. Antipukin tarina oli lähtenyt liikkeelle yöstä, jolloin Felixistä olisi tullut orpo.

Oikeuspsyttäkirjat ovat salaisia, mutta lehdistä sai melko hyvän käsityksen tapahtumien kulusta. Antipukki oli saanut nimensä siitä, että päätekijän nimi oli Antti ja hän oli pukeutunut surmailtana joulupukiksi.

Sitä Felix mietti usein. Miksi Antti Semikka oli pukeutunut joulupukiksi? Oliko hän tehnyt keikkaa joulupukkina? Ehkä isä ja äiti olivat tilanneet hänet viihdyttämään ainokaista lastaan? Mutta sekin oli hatara teoria: ainokainen lapsi – Felix – oli ollut vasta kolmen kuukauden ikäinen, ei hän olisi osannut arvostaa joulupukin vierailua.

Varmuutta ei saisi koskaan. Antti Semikka oli kuollut jo vuosia sitten hämärissä olosuhteissa. Felixillä ei ollut aavistustakaan missä muut tappajat olivat. Haudassa, linnassa, ehkä jossakin irrallaan? Ehkä tälläkin hetkellä jossakin Mantelimaan baarissa?

Felix ajatteli joskus nimeään. Se oli latinaa ja tarkoitti onnellista. Hänen vanhempansa olivat toivoneet, että Felixistä tulisi onnellinen.

Ja niin hänestä tulisikin. Jonakin päivänä, ehkä piankin.

Kun juna pysähtyi, Felixin lähin esimies, kirjanpitäjäntonttujen päällikkö, oli laiturilla vastassa.

»Kuules, sinun pitäisi mennä Jonne J. Halkion puhutteluun», hän sanoi.

Felix virnisti. Ehkä se tapahtuisi nyt. Ehkä onnen aika alkaisi juuri nyt.

Tuhma vai kiltti, ajatelkaas

»SANOS GANGSTERI YKSIKIN syy miksi mä en potkaisis sua pehvaan ja soittais sinikelloja hakemaan?» Jonne J. Halkio ärjäisi.

Felix Kantola istui poronnahkatuolilla jalat ristissä ja piti täydellisesti pokkansa. He olivat Jonnen konttorissa Mantelimaan huipulla.

»Yksi syy on se, että mä tein Mantelimaalle palveluksen. Täällä ei voi mitenkään olla liikaa rahaa. En ole koskaan nähnyt sähkölaskua, mutta pelkäänsään mekaaniset tontut, Valkea Allas ja lumiveistokset käyttää saman kilowattimäärän kuin puolet Länsi-Kyykkäätä. Ja toinen syy on se, että sä tuskin ha-

luat poliiseja tutkimaan tarkemmin Mantelimaan tilejä.»

Jonne haroi partaansa. Tämäntapaisissa tilanteissa hänellä oli yleensä tapana joko lahjoa tai pahoinpidellä alainen. Mutta tämä jantteri oli erilainen – siitä kannatti ehkä pitää kiinni. Mantelimaassa tarvittiin tuhmia ja kilttejä, eikä Felixistä voinut sanoa kumppaan ryhmään se kuului. Ja poika oli todellakin tehnyt hänelle palveluksen, säästänyt mukavasti rahaa.

Jonne J. Halkio oli ylpeä ihmistuntemuksestaan. Sen avulla hänestä oli tullut Länsi-Kyykkään rikkain ja vaikutusvaltaisin henkilö.

Felix Kantola oli hädin tuskin yli parikymppinen ja numeroniilojen kaikkein alinta kastia, sitä, jonka tehtävä oli tihrustella kuiteista pikkuruksia numeroita ja sijoittaa niitä pikkuruksiin exceleihin. Felix oli ollut Mantelimassa töissä joitakin kuukausia, ehkä puoli vuotta, eikä Jonne J. Halkio ollut tätä ennen kuullut hänestä pihahdustakaan. Nyt Felix oli tehnyt keski-kokoisen veropetoksen omalla ajallaan, normaalien työtuntiensä päälle.

Oli Felixissä muutakin merkillistä. Jonnen konttori-huone ei tehnyt häneen minkäänlaista näkyvää vaikutusta.

Kaikkiin muihin se teki.

Jonnen konttori oli tiivistettyä joulua ja sai siksi vierailijoissa aikaan ooh-, aah- ja yök-huutoja. Suuri pyö-

reä huone sijaitsi imperiumin huipulla, Mantelimaan korkeimmassa tornissa. Yksi seinistä laajeni pleksilaseksi käytäväksi, jota pitkin pääsi terassille katselemaan tiluksia: ostoskadun hyörinää, näköalajunan puksutusta, karkkikojujen värisuoraa ja humalaisten tappeluja. Ylhäältä saattoi myös kajauttaa kuulutuksia – *katajamarinoitu lohi neljä ysi ysi. Herkät jouluenkelipatsaat kaks ysi ysi, Muumi esiintyy Pikkulassa koko perheelle viidentoista minuutin päästä*. Kuperia seiniä koristivat monenlaiset jouluvalot, kuusenhavut ja enkelit ja kokoelma Jonnen muotokuvia, joissa hän katsoi kaukaisuuteen näyttäen joulupukin ja Leninin epäpyhän liiton hedelmältä. Mahonkisen kirjoituspöydän kummallakin puolella seisoivat lähes hirven kokoinen täytetty poro.

»Sä et voi jatkaa kirjanpidossa», Jonne sanoi. »Mutta mitä muutakaan mä sulla tekisin? Sä näytät kitukasvuiselta.»

Felix oli laiha, kuluneen ja stressaantuneen näköinen. Jonnelle tuli ihan nälkä katsellessa. Hän katkaisi pöydällään olevasta piparkakkutalosta savupiipun, dippasi sen pulppuavaan suklaaputoukseen ja pisti herkun suuhunsa.

»Mä voin tehdä mitä vain», Felix ilmoitti. »Mulla on hygieniapassi, ensiapupassi.»

»Ei näitä hommia millään passilla tehdä. Pitää olla muskelia ja jouluista asennetta.»

Jonne päätti testata pojan jouluista asennetta. Hän

Jarruton vuoristerata valon juhlan pimeään sydämeen.

Molli Nieminen vihaa joulua, hyvästä syystä. Mutta kun sähköisku paiskaa aviomiehen koomaan, entisen poptähden on perheensä elättääkseen pakko lähteä töihin Mantelimaahan.

Siis minne? Mantelimaan on sekoitus huvipuistoa ja ostosparatiisia, 2000-luvun tekniikalla ja lamaa uhmaten rakennettu uuden ajan joulumaa, jossa voi ihastella mekaanisten tonttujen aherrusta, jättää tenavat lapsiparkin pomppulinnaan ja suunnata Elfetit-ryhmän eroottiseen esitykseen – ja käydä välissä vaikka rautakaupassa.

Valtakuntaa hallitsee tornistaan joulupukkimainen liikemies Jonne J. Halkio, Mollin vanha tuttu, joka pursuaa toteuttamiskelvottomia ideoita. Jouluparatiisin kimaltavien lattioiden alla lymyyä kuitenkin toinen maailma, jota johtaa kammottava Nukentekijä synkkine suunnitelmineen.

Kun lumialtaasta löytyy ruumis, Mantelimaan piparikulissit alkavat murtua.

